

Työkyvyn tuen tiimimalli

Yhteistyöllä tukea työkykyyn (YTY)

21.9.2023

Päijät-Hämeen
hyvinvointialue

Työkykyohjelman ”Tuetusti työhön ja osallisuuteen Päijät-Hämeessä (TTO)” -hanke v. 2020 – 2022

Työkykyohjelma (2019-2023) oli osa hallituksen työllisyystoimien kokonaisuutta.

Työkykyohjelman tavoitteena oli purkaa osatyökykyisten työllistymisen esteitä ja kehittää osatyökykyisten työkyvyn tuen palveluja

Tuetusti työhön ja osallisuuteen Päijät-Hämeessä (TTO)

Hankkeen ensisijainen kohderyhmä oli **sote-ammattilaiset**, joiden osaamista lisäämällä pyrittiin jalkauttamaan työkyvyn tuen osaamista ja näin myös saatavuutta peruspalveluihin. Osaamisen lisäämisen toteutuksen tueksi kartoitettiin näiden ammattilaisten sen hetkinen työkyvyn tuen osaamistarve, johon heille järjestetyillä konsultaatioilaisuuksilla ja koulutuskokonaisuudella vastattiin. Työkyvyn tuen toimintamallin kehittämistyössä jalkauduttiin asiakas- ja kehittämistyössä sote-keskuksiin ammattilaisyhteistyöhön sekä kehittämistyötä tehtiin erilaisin moniammatillisin työpajoin ja yhteiskehittämistilaisuuksin. Koulutuksien lisäksi näillä pyrittiin yhteisen ymmärryksen lisäämiseen. Yhteiskehittämisen avulla huomioitiin eri toimijoiden näkökulmat ja sitoutettiin kaikkia osapuolia yhteisiin suunnitelmiin.

Hankkeen toissijainen kohderyhmä olivat **työttömät työnhakijat**, joiden työ- ja toimintakyky on alentunut. Asiakasosallisuuden näkökulmaa hankkeen kehittämiseen toivat kehittäjäasiakas, asiakaskokemuksen asiantuntija sekä palvelumuotoilija. Työkyvyn tuen palveluissa asiakas nähdään oman asiansa asiantuntijana ja aktiivisena toimijana.

Tuetusti työhön ja osallisuuteen Päijät-Hämeessä toteutuksen ideointi

Työkyvyn tuen toimintamallissa pyrittiin tekemään kehittämistyötä yhdessä Tulevaisuuden sote-hankkeen kanssa ja liittämään sote-keskuksen työkyvyn tuen palvelut tiiviisti sote-keskuksen monipalveluasiakkaiden palveluihin.

Hankkeen tavoitteena oli työkyvyn tuen tarpeen tunnistamis-, arviointi- ja palveluohjausosaamisen lisääminen peruspalveluihin, olemassa oleviin rakenteisiin osaamisen vahvistamisen lisäksi käytänteitä ja toimintamalleja kehittämällä.

Näitä käytänteiden ja toimintamallien kehittämistä tukemaan päädyttiin verkostotyön lisäksi jalkauttamalla sote-keskukseen sekä työkykykoordinaattori että hankkeen terveydenhoitaja.

Ideasta toteutukseen

Työkyvyn tuen arviointitiimin pilotointi toteutettiin ensimmäiseksi Padasjoen, pienen kunnan palveluissa. Hankkeen alkuvaiheen kehittämistyön pohjalta hankkeessa päädyttiin toteuttamaan **työkykykoordinaattori -palvelupilotti**.

Pilotoinnissa työkykykoordinaattori oli osa sote-keskuksen työkyvyn tuen palveluita ja työkykykoordinaattori -palvelupilotin jalkautumisella sote-keskukseen tuettiin työkyvyn tuen toimintamallien kehittämistyötä.

Palvelupilottia toteutettiin tiiviissä verkostoyhteistyössä ja työkyvyn tuen palveluita rakennettiin mahdollisuuksien mukaan yhdessä Tulevaisuuden sote-keskus hankkeen kanssa.

Työkykykoordinaattori -palvelupilotti

Työkykykoordinaattori- palvelupilotti lähti ajatuksesta, että sote-keskuksessa tarvitaan joku, jolla on ns. langat käsissään työ- ja toimintakykyyn liittyvissä asioissa. Työ- ja toimintakykyyn liittyvät asiat olivat vähän puhuttuja ja ehkä huonosti tunnettuja. Niinpä sote-keskukseen tarvittiin jäljellä olevan työkyvyn puheen ylläpitäjä.

Työkykykoordinaattori -palvelupilotissa pyrittiin ylläpitämään työkyvyn tuen ja jäljellä olevan työkyvyn puhetta monialaisessa työskentelyssä, selkiyttämään toimijoiden rooleja ja asiakkaiden palvelupolkuja.

Idean konkretisointi ja visualisointi

- Työkykykoordinaattori jalkautui sote-keskuksiin (Hollola, Asikkala, Padasjoki) moniammatilliseen asiakastyöhön ja oli myös mukana hankkeen kehittämistyössä
- Työkykyasioihin liittyvien asioiden asiantuntija ohjaa, neuvoa, konsultoi, tekee asiakastyötä, kokoaa tarvittavan moniammatillisen verkoston, toimii linkkinä ja apuna sote-henkilöstölle
- Viestintuoja/viejä sote-keskuksesta hanketiimille; mikä menee hyvin, missä kehitettävää
 - ”Työ- ja toimintakyvyn puheen ylläpitäjä sotekeskuksessa”
- Kehitettiin myös konsultaatiokäytäntöjä perusterveydenhuollosta erikoissairaanhoidon (esimerkiksi kuntoutustutkimusyksikkö)

Mitä TTO –hankkeen jälkeen?

Työkykykoordinaattoripilotointia jatkettiin Tulevaisuuden Sotokeskus –hankkeen toimesta v. 2023 yhden työkykykoordinaattorin työpanoksella. Yhteistyö TulSote –hankkeen työkykykoordinaattorin ja Yhteistyöllä tukea työkykyyn –hankkeen välillä on tiivistä.

Kuntoutustutkimusyksikön ylilääkärin **konsultaatiotunnit** jatkuivat hyvinvointialueella pienen tauon jälkeen

Työkyvyn tuen kokonaisuuden **koulutusmateriaalit** ovat käytettävissä hyvinvointialueen oppimisalusta Pätevässä

Työkykyohjelman laajentaminen
”Yhteistyöllä tukea työkykyyn” (YTY) –hanke
Heinola/Sysmä v. 2023 – 2024

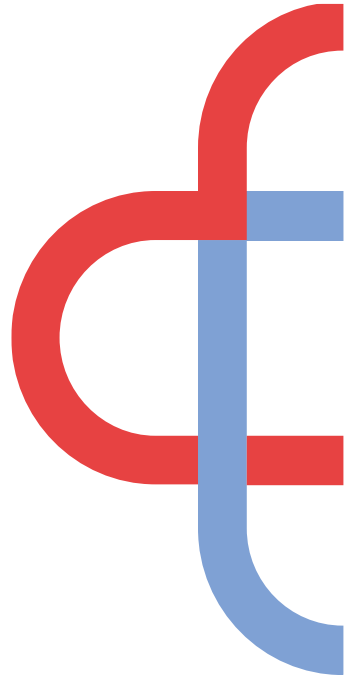
Työkykyohjelman laajennushanke (RRP) Heinola – Sysmä alueelle

Työkykyhanke (Heinola, Sysmä) toteutetaan ajalla **1.1.2023 - 31.12.2024**.
Hankkeelle on myönnetty rahoitus Suomen Kestävän Kasvun ohjelmasta / STM
(RRF, pilari 3)

Työkykyohjelman laajennushankkeen myötä kehittämistyötä jatketaan Heinolan ja Sysmän alueilla edistään työelämän ulkopuolella olevien työkykyä ja työllistymistä.

Tavoitteena on kehittää osatyökykyisten palveluja Heinolassa ja Sysmässä vastaavalla tavalla, miten Päijät-Hämeen muissa kunnissa tehtiin vuosien 2020-2022 TTO -hankkeessa:

- **kehittää työkyvyn tuen matalan kynnyksen palveluja**
- **lisätä laatukriteereihin perustuva työhönvalmennus osaksi työttömien palveluja**
 - **vahvistaa ammattilaisten osaamista työ- ja toimintakyvyn arvioinnissa ja tukemisessa**
- **juurruttaa kehitetyt toimintamallit osaksi perustoimintaa**

YTY –hankkeen toimenpiteitä mm:

- **Työkyvyn haasteiden tunnistamisen edistäminen** liittyen kaikkiin työttömien/osatyökykyisten asiakkaiden kanssa toimiviin tahoihin
- Edistämme **monialaisen verkostotyön** omaksumista työtavaksi
- Teemme työttömien terveydenhoitajan sekä työkykykoordinaattorin tehtävänkuvia tunnetuiksi ja kannustamme ottamaan yhteyttä matalalla kynnyksellä
- Tarjoamme ammatillista tukea ja verkostoitumismahdollisuuksia alueen työttömien terveystarkastuksia tekeville ammattilaisille
- Edistämme työkyvyn tuen kokonaisuuden tunnistamista ja liittämistä hyvinvointialueen strategiaan ja rakenteisiin

Työkyvyn tuen palvelut

Työkyky

- Henkilön toimintakyvyn, osaamisen ja ammattitaidon muodostama kokonaisuus suhteessa työn vaatimukseen

Työkyvyn tuki

- Palvelu, jossa ammattilaiset yhdessä tukevat asiakkaan työ- ja toimintakykyä tämän työllistymisen, kuntoutumisen tai työssä jatkamisen mahdollistamiseksi

Työttömien terveydenhoitaja vai työkykykoordinaattori?

Olemme järjestäneet lukuisia **esittely- ja koulutustilaisuuksia** eri alojen ammattilaisille; tilaisuuksissa on myös käsitelty työttömien terveydenhoitajan ja työkykykoordinaattorin työtehtävien sisältöä

Tärkeintä on kuitenkin se, että **asiakas tulee autetuksi**: aina voi konsultoida ja kysyä neuvoa

Samalla kannustamme **monialaiseen verkostotyöskentelyyn**: kaikkea ei tarvitse tietää tai osata itse

Työttömien terveystarkastus

Työttömien
terveydenhuolto on
lakisääteistä toimintaa,
joka sisältää STM:n
ohjeistuksen mukaisesti:

terveyden sekä työ- ja
toimintakyvyn arviointi,
ylläpito ja edistäminen

sairauksien
tunnistaminen ja niiden
ehkäiseminen

hoitoon ja kuntoutukseen
(lääkinnälliseen,
ammattilliseen ja
sosiaaliseen) ohjaaminen

samalla otetaan kantaa
jäljellä olevaan työkykyyn
tai osoitetaan
työkyvyttömyys

Työkyky- koordinaattori

Työkykykoordinaattori on kutsuttavissa mukaan asiakastapaamisiin.

Työkykykoordinaattori toimii terveydenhuollon ja kuntoutuksen asiantuntijana.

Tavoitteena on auttaa tunnistamaan asiakkaan työkyvyn haasteita, kuntoutustarpeita ja jäljellä oleva työkyky.

Mietitään YHDESSÄ asiakkaalle sopiva palvelukokonaisuus, kuntoutuskeinot ja tuki takaisin kohti työelämää tai opintoja

YTY –hankkeen työkykykoordinaattori on tarvittaessa mahdollista kutsua mukaan heinolalaisten asiakkaiden työkyvyn selvittelyyn

Asiakkaan toimintakyky **ei** selviä kenenkään yksittäisen toimijan vastaanotolla

Työntekijöiden aktiivisuus verkostossa on välttämätöntä!

Verkoston tehtävänä **hahmottaa** mikä on työllistymisen esteenä

- Terveystila
- Sosiaaliset ongelmat
- Motivaatio
- Taloudelliset tekijät
- Ammattitaidon / osaamisen ongelmat

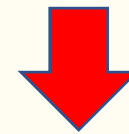
➔ oikea-aikaiset ja asiakkaalle sopivimmat palvelut

Työkyvyn tuen vaikuttavuus

Irrallisista käynneistä jää kokonaiskuva muodostumatta (myös asiakkaalle itselleen), asiakas ei sitoudu ja "katoaa"

Työ menee usein hukkaan, syntyy päällekkäistä työtä ja käyttämättömiä ajanvarauksia

Lääkkeenä
tehokas monialainen verkostotyö ja palveluiden oikea-aikaisuus

Edistetään paitsi palveluresurssien tehokasta ja oikea-aikaista käyttöä, myös asiakaskokemusta

Kokonaiskuva asiakkaan työ- ja toimintakyvystä muodostuu yhteistyössä

Yhteistyöstä voimaa

MONIA KEINOJA LÖYTYY

asiakkaan luvalla...

KONSULTOI

Työttömien
terveydenhoitajaa
tai
työkyky-
koordinaattoria

KUTSU

Työkyky-
koordinaattori
vastaanotolle tai
tiimipalaveriin
mukaan

TAPAA

asiakasta yhdessä
muiden häntä
auttavien
ammattilaisten
kanssa

Yhteistyöllä tukea työkykyyn (YTY) jatkaa TTO -hankkeessa käynnistettyä työtä:

- Työkykykoordinaattorin verkosto- ja asiakastyöskentely
- Työttömien terveydenhoitajan toimenkuvan selkiyttäminen sekä työttömien terveydenhuollon kehittäminen ja ammatillinen tuki alueella
 - Järjestetään koulutuksia työkyvyn tuen kokonaisuudesta
- Kannustetaan ja koulutetaan yhteistyökumppaneita monialaiseen verkostotyöskentelyyn
- Edistetään työkyvyn tuen kokonaisuuden tunnistamista ja viemistä organisaation rakenteisiin
- Huomioidaan ja tuetaan asiakasosallisuutta kaikissa toimenpiteissä

Yhteenvetona

- Olemme jatkaneet TTO- hankkeen aloittamaa työkyvyn tuen kokonaisuuden merkityksen levittämistä ja tietoisuuden herättelyä johtotasolla
 - Olimme syyskuun 2023 alussa mukana koko hyvinvointialueen päättäjien yhteisessä palaverissa, jossa esitimme heille valmistamamme videon:
<https://youtu.be/Ad8TPrRkDh4>
- Alustuksen pohjalta käytiin hedelmällisiä keskusteluja ja yhteisesti todettiin, että työkyvyn tuen kokonaisuus tulee liittää hyvinvointialueen rakenteisiin
 - Jatkotyöskentelyn pohjana käytetään avosairaanhoidon tulosaluejohtajan ehdotuksesta ns. **Heinolan mallia**, jota tullaan levittämään sote-keskuksiin

Yhteistyöllä tukea työkykyyn (YTY) –hanke toimii juurruttamis- ja kehittämistyössä johdon ja ammattilaisten tukena

” Heinolan malli ”

Työkyvyn tuen tiimi
sote-keskuksessa
seinättömänä
asiantuntijapalveluna

” Heinolan mallin ” synty ja kehitys

Heinolassa työkyvyn tuen verkostojen kehittämistyö alkoi THL:n rahoittaman ja hallinnoiman Pitkäaikaistyöttömien terveydenhuollon kehittämiskumppanuushankkeen (PTT) johdolla v. 2007. Hankkeen ainoana projektityöntekijänä oli työttömien terveydenhoitaja, jonka tehtävänä oli luoda toimivia käytäntöjä Itä-Hämeen alueelle pitkäaikaistyöttömien terveydenhuoltoon. Kolmevuotisen hankkeen aikana toiminta ja verkostotyö saatiin juurrutettua osaksi perustyötä.

Toimivan ja aktiivisen verkoton ylläpitäminen vaatii jatkuvaa panostusta kaikilta toimijoilta. Työntekijöiden ja johdon vaihtuessa, käytännöt muuttuvat ja tietoa katoaa. Tästä johtuen on toettu hyväksi käytännöksi tavata mahdollisimman usein kasvokkain, jolloin yhteistyökumppanit pysyvät tuttuina.

” Heinolan mallin ” synty ja kehitys

Verkostoyhteistyön luominen vaatii aluksi todella paljon työtä; erittäin paljon yhteisiä tapaamisia organisaatioiden kesken ja samojen asioiden toistoa.

Varsinkin toiminnan alkuvaiheessa työkykykoordinaattorin on hyvä käydä kertomassa monialaisesta verkostotyöstä ja toimintamalleista esim. lääkäreiden ja vastaanottotoiminnan hoitajien, aikuissosiaalityön, työllisyyspalveluiden, psykiatrian ja maahanmuuttotyön yksiköiden tiimeissä.

Ensimmäinen askel asiakkaan auttamisessa on **työkyvyn haasteiden tunnistaminen**. Tästä näkökulmasta täytyy aluksi käydä puhumassa paljon, koska usein asiakkaan akuutisti ratkaistava ongelma on jokin muu ja ammattilaisilta unohtuu kiinnittää työkykyasioihin huomiota.

Työkykykoordinaattorin rooli tässä tietoisuuden kasvattamisessa on merkittävä.

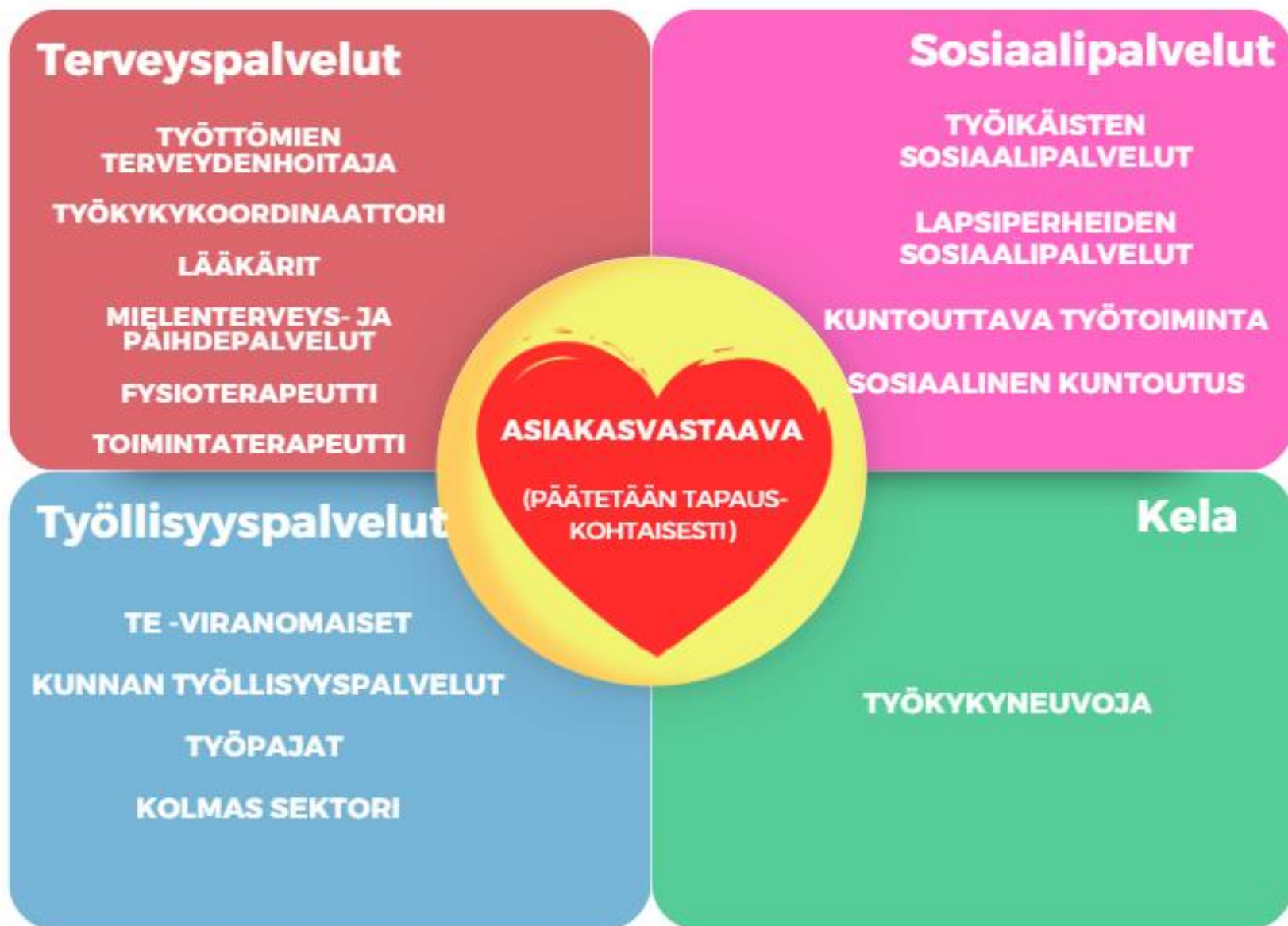
” Heinolan mallin ” synty ja kehitys

Heinolassa työkyvyn tuen tiimi on laaja:

- Perusterveydenhuollossa on nimetty **työttömien terveydenhoitaja**, jonka toimenkuva liittyy täysin työttömien terveydenhuoltoon, työkyvynselvittelyihin ja monialaiseen verkostotyöhön.
- Terveysasemalla on nimetty **fysio- ja toimintaterapeutit**, joille keskitetään kaikki toimintakykytestaukset. Lisäksi **kaksi lääkäriä** on nimetty tekemään vaativimmat työkyky selvittelyt. Toinen lääkäreistä vastaa mielenterveys- ja päihdeongelmista sekä neuropsykiatrisesta problematiikasta ja toiselle ohjautuvat enemmän tuki- ja liikuntaelinvaivoista sekä somaattisista sairauksista kärsivät työttömät työnhakijat.
 - Vastuun selkeä jakaminen tietyille työntekijöille on ollut avain laadukkaaseen verkostotyöhön. Kaikki tietävät kehen olla yhteyksissä ja työntekijöiden ammattitaito kehittyy, kun toistoja tulee paljon.
- Työkyky selvittelyissä osaamisen keskittäminen on erittäin tärkeää.

Heinolan malli

Työkykyarvion tekevät

- Työttömien terveydenhoitaja
- Lääkäri (nimetty 2 vaativimpiin työkyky selvittelyihin)
- Fysioterapeutti (keskitetty)
- Toimintaterapeutti (keskitetty)
- Työikäisten sosiaalipalveluiden henkilökunta
- Mielenterveys- ja päihdepalvelut (sekä pth että Coronarian psykiatrian yksikkö)
 - Työkykykoordinaattori

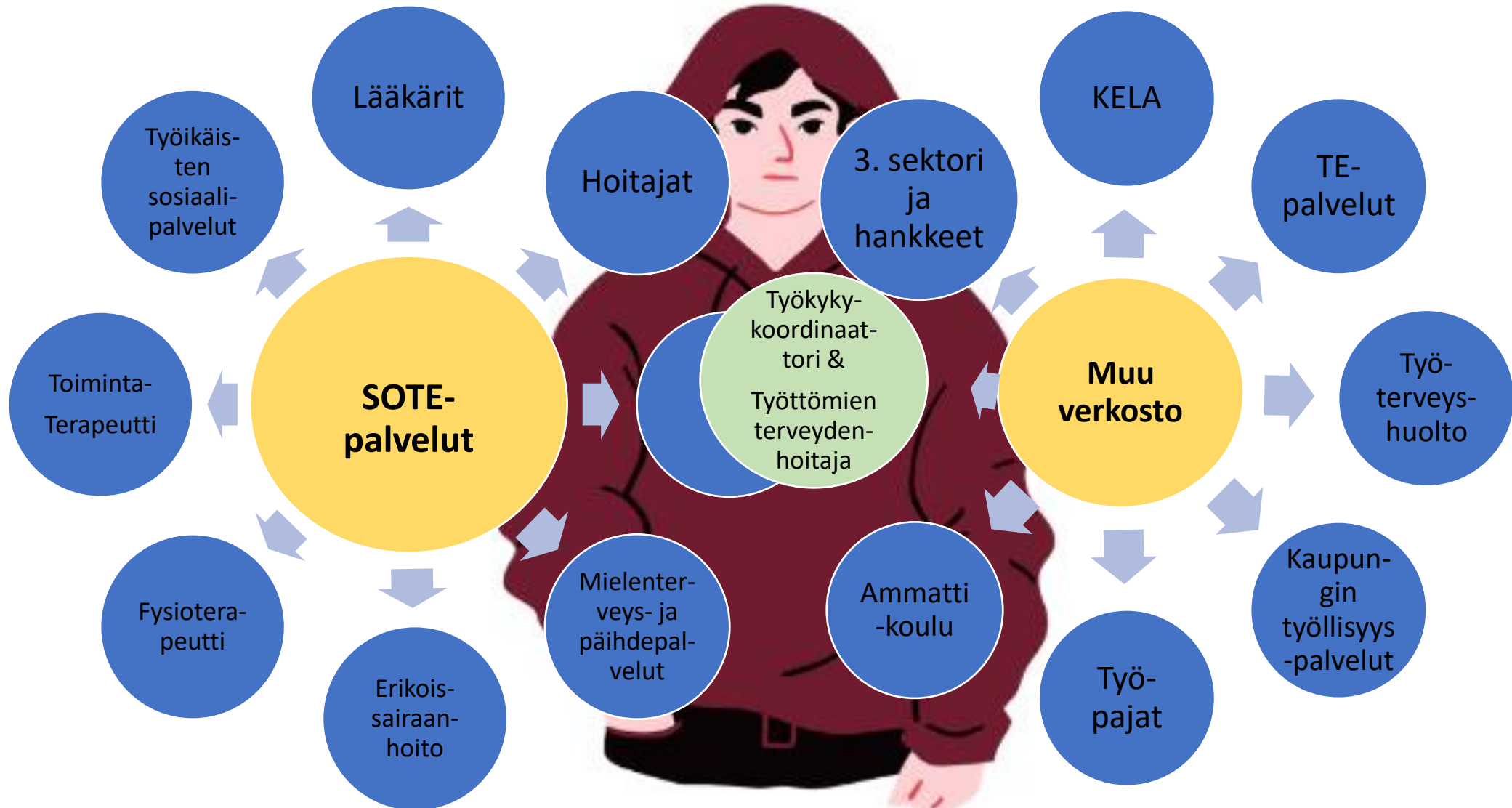

Asiakkaan toimintakyky ei hahmotu eikä tavoitteisiin päästä ilman sovittuja käytäntöjä ja tiivistä yhteistyötä:

- **KELA:n työkykyneuvoja**
(vastaanotto Heinolassa 1 x kk)
- **TE-toimiston asiantuntijat**
(vastaanotto Heinolassa + etäkontaktit)
- **Työpajat**
- **Kaupungin työllisyyspalvelut**
- **Kolmannen sektorin toimijat**

TYÖKYVYN TUEN VERKOSTO

Työkyvyn selvittely, työllisydenhoito ja työllistäminen vaativat saumatonta yhteistyötä

Työttömien terveystarkastukset Heinolassa

- **Terveystarkastuksissa** seulotaan työttömien työnhakijoiden työkyvyn haasteita. Suurin osa terveystarkastuslähetteistä tulee TE-toimistosta, työikäisten sosiaalipalveluista, kaupungin työpajalta, työllisyydenhoidon palveluista ja lääkäreiltä.
 - Yksittäisiä lähetteitä tulee myös muilta toimijoilta ja usein asiakkaat soittavat myös itse aikaa varatakseen.
 - Ensikontakti asiakkaaseen on usein myös aktivointisuunnitelmapalaverissa tai muussa **yhteistapaamisessa**, johon terveydenhoitaja pyydetään terveydenhuollon asiantuntijana.
 - Pyrimme mahdollisimman joustavaan toimintaan, jotta asiakas saisi saatavilla olevilla resursseilla mahdollisimman pian kaipaamaansa apua ja jotta kokonaisuus hahmottuisi kaikille asiakasta auttaville toimijoille.

Toimeksianto

Lääkärit, hoitajat, asiakas, Työikäisten sosiaalipalvelut, TE-tsto, Työllisyys- ja monialaiset palvelut, Työpajat, 3. sektori

Työttömän terveystarkastus

Prosessi vaatii onnistuakseen jatkuvaa vuoropuhelua ja toimivaa tiedonsiirtoa verkoston eri toimijoiden kesken

Asiakkaan lupa ja sitoutuminen!

Lääkärin konsultaatio/vo

- Mahdolliset lisätutkimukset; kuvantaminen, laboratorio, lähetteet esh, lausunnot

Tarvittaessa hoitoneuvotteluja / verkostotapaamisia

Th, tkk, sosiaaliohjaajan, psyk. sh, TE, Kelan seuranta prosessin eri vaiheissa (sovitaan tapauskohtaisesti)

SI/kt/eläke, kuntoutus, työkokeilu, kuntouttava työtoiminta, opiskelu, palkkatuki

Palaute lähetettävälle taholle viimeistään tässä vaiheessa

Terveystarkastuksen sisältö

Taustatyö, haastattelu ja toimenpiteet

- Kooste aiemmista potilastiedoista, tarv. paperitilaukset edellisiltä paikkakunnilta sekä hoito- ja kuntoutuslaitoksista
 - Muista huomioida neuvola- ja kouluth paperit + mahdollisesti psykologiset testaukset
 - Kooste esitietolomakkeessa kysytyistä asioista:
 - Koulutus- ja työhistoria
 - Terveys- ja sairaushistoria sekä sukuanamneesi
 - Nykyvointi ja lääkitykset
 - Elintavat, sosiaaliset suhteet, talousasiat
 - Toimintakyky
 - Palaute työnantajilta / työkokeiluista / sosiaalitoimesta / työpajoilta / kuntoutuksista sekä tarv. puolustusvoimat, rikosseuraamuslaitos yms.
- Mitat (pituus, paino, BMI, verenpaine)
- tarv. Mittarit (Audit, BDI ja muut psykiatrian arviointilomakkeet, MMSE)
- Lähete laboratorionkokeisiin (Pvk, Alat, GT, CDT, fP-Gluc, HbA1c, Kol, HDL, LDL sekä tarv. CRP, La, TSH, T4V, K, Na, Krea, ekg, papa, U-tutk, G-RAS, sukupuolitautinäytteet, ferrit)

Hoitoonohjaus

- Mielenterveys- ja päihdepalvelut
- Terveysaseman omahoitotiimi
 - Fysioterapia
 - Toimintaterapia
 - Muistihoitaja
- Työkykykoordinaattori

Vastaanoton
kesto 1,5 - 2
h + kirjaus

Ajankohtaisia poimintoja:

Työkyvyn tuen teams –kanava on avattu ammattilaisille. Se sisältää mm työkyvyn tuen käsikirjan sekä verkostotyön pikaoppaan ja on tarkoitettu tukemaan työttömien ja osatyökykyisten asiakkaiden kanssa työskentelyä. Kanavalla on tällä hetkellä 93 jäsentä.

Esittely- ja koulutustilaisuuksia on järjestetty sekä läsnäolotilaisuuksina että teams-välitteisesti sekä sote-toimijoille että muille yhteistyökumppaneille. Kuulijoita on ollut useita satoja.

Työkyvyn tuen kokonaisuuden **ymmärrystä ja tahtotilan vahvistamista** on tehty hyvinvointialueen päättäjien keskuudessa. **Heinolan tiimimallin levittämistä koko alueelle** suunnitellaan yhteistyössä HVA:n johdon kanssa ja toteutus on suunniteltu käynnistettäväksi kuluvan vuoden aikana.

Syyskuun lopussa järjestämme alueen työttömien terveystarkastuksia tekeville hoitajille yhteisen **koulutusiltapäivän**.

Marraskuussa meidät on kutsuttu Päijät-Hämeen avosairaanhoidon koulutustilaisuuteen puhumaan työkyvyn tuen kokonaisuudesta hyvinvointialueen **lääkäreille**.

Kehittämistyö jatkuu

Syyskuun lopussa v. 2023 koemme saavuttaneemme hyvinvointialueen päättäjien keskuudessa yhteisen tahtotilan ja ymmärryksen työkyvyn tuen kokonaisuuden merkityksestä. Työkyvyn tuen kokonaisuus halutaan osaksi rakenteita ja sote-keskuksiin halutaan toimivat työkyvyn tuen tiimit.

Jatkamme kehittämistyötämme tukemalla sekä johtoa että ammattilaisia työkyvyn tuen tiimien rakenteiden luomisessa ja monialaisen yhteistyön käytännöissä.

